

Judith Kerr

Hitler Oyuncağımı Çaldı

Tudem
Modern
Klasikler

Hitler Oyuncağımı Çaldı

Judith Kerr

HİTLER OYUNCAĞIMI ÇALDI

© 2010, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. A.Ş.
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

Metin hakları © 1971, Judith Kerr

İlk baskı 1971 yılında, İngiltere’de *When Hitler Stole Pink Rabbit* adı ile William Collins Sons & Co. Ltd. tarafından gerçekleştirilmiştir.

YAZAR: Judith Kerr

TÜRKÇELEŞTİREN: Berfu Durukan

EDİTÖR: Ayşegül Utku Günaydın

DÜZELTİ: Ümit Mutlu

SANAT YÖNETMENİ: Geray Gençer

KAPAK İLLÜSTRASYONLARI: Elif Deneç

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Eskişehir Yolu 40. Km. Başkent OSB 22. Cadde No:6 Malıköy/Ankara
Tel: 0 312 284 18 14

Birinci Baskı: Eylül 2013

Altıncı Baskı: Nisan 2017 (3000 adet)

(İlk beş baskı toplam 10.000 adet)

ISBN: 978-605-9493-80-2

Yayınevi sertifika no: 11945

Matbaa sertifika no: 16031

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

Hitler Oyuncağımı Çaldı

Judith Kerr

Tudem
Modern
Klasikler

Judith Kerr

Almanya'nın başkenti Berlin'de Yahudi bir ailenin kızı olarak dünyaya gelir. Tanınmış bir yazar olan babası Alfred Kerr'in Nazileri şiddetle eleştirmesi üzerine aile 1933'te, Judith dokuz yaşındayken ülkeden kaçmak zorunda kalır.

Hitler Oyuncağıını Çaldı adlı bu kitap, Judith'in başından geçen olaylara dayanmaktadır. Son anda ülkeden kaçışları, İsviçre ve ardından Paris'te yaşadıkları mülteci hayatı ve son olarak İngiltere'ye gidişleri, Judith'in çocukluğunun parçalarını oluşturur. Daha sonra kaleme aldığı *Dainty Teyze'nin Üstüne Yağan Bombalar* (önceki adıyla *Barış Gelene Dek*) ve *Uzaktaki Küçük Kız* adlı iki kitabı, savaş zamanı Londra'da büyüdüğü yılları, sanat okuluna gitmesini ve yazar Nigel Kneale'la evlenmesini konu alır.

Kerr, ayrıca *Mog* serisi ile kırk yıldır kitapçılarının raflarını süsleyen *Çaya Gelen Kaplan* gibi çok tanınmış ve sevilen resimli kitapların yazar ve çizeri olarak tanınır.

Julia ve Alfred Kerr için

Bu kitabı neden seveceksiniz?

Judith Kerr, yeteneği eşsiz bir yazardır. Her biri farklı türde en az üç başyapıt vermeyi, üstelik de hepsinin resimlerini çizmeyi başarabilen bir başkası daha yok diye düşünüyorum.

Çaya Gelen Kaplan, yakın zamanda bugüne kadar yayımlanmış en iyi resimli kitap seçilmiştir. Zarif, abartısız, gerçekçi tarzıyla yazdığı bu kitabın sonunda çocuk ya da yetişkin hepimiz, her kapı çalınışında ziyaretimize bir kaplanın, filin ya da bir su aygırının gelebilme ihtimaline inanıyoruz. Bu misafir zaman zaman başınıza çorap örebilir; ama hayat da böyle bir şey değil midir? Bu tür şeyler hep olur.

Gelelim *Mog'a...* Pooh, Paddington ve Mavi Kanguru gibi Mog da anne baba ve çocukların vazgeçilmez aile karakteri olmuştur. Judith'in kaplanının aksine, Mog kurgusal değildir; hepimizin bildiği kedilerden bir farkı yoktur. Mog'a hiçbir müdahale yapılmamıştır: Başına her türlü iş açan ve her seferinde kurtulmayı başaran bir kedidir bu, ama aynı zamanda banyo ve alışveriş yapan, hatta dokuz can hakkını fazlasıyla aştıktan sonra son kitapta ölen gerçek bir kedidir.

Bu sıradışı kedigillerin Judith Kerr'in tüm çalışma hayatını kapsadığını düşünürsek, onu en büyük ve en sevilen çocuk yazar çizerlerinden biri olarak belirtmek yerinde olacaktır. Garip bir biçimde kapıyı çalıp çaya gelen kaplanı ve Mog'u okuduğumuz sıralarda Judith Kerr başka bir kitap daha yazmıştır ve bana göre bu en iyi

çalışmasıdır. Çocuk edebiyatının klasiklerinden biri haline gelen bu çalışma, tamamen farklı tarzdadır.

Hitler Oyuncağıını Çaldı, kırk sene önce yayımlanan ve birçokumuzun sadece tarih kitaplarından, romanlardan ve filmlerden bildiğı bir dönemi bize anlatan bir kitap. *Anne Frank'ın Hatıra Defteri'*nden *Benim Adım David'e*, *Schindler'in Listesi'*nden *Piyanist'e*, aklımızdan hiç çıkmayacak kareler kazınmıştır; ama Nazi işkence ve soykırımının dehşetini yaşamış hayatların içyüzünü anlamaktan uzak kalmışızdır. Şüphesiz dünyada en çok bilinen *Anne Frank'ın Hatıra Defteri'*dir. Anne Frank'ın hikâyesinin gücü, onun gerçek olduğunu bilmemizden kaynaklanır. Yazılanlar onun kelimeleri, onun düşünceleri, onun hisleridir ve mucizevi bir biçimde hayatta kalmışlar; Anne Frank ise trajik bir biçimde ölmüştür. Frank ailesinin bir şekilde kaçmayı başardığını, İngiltere'ye sağ salim gittiğini bir saniyeliğine hayal edin. Anne Frank'ın yaşadığını farz edin. O zaman günlüğü bize ne anlatacaktı? Gerçek şu ki, Anne gibi binlerce kişi güvenli yerlere gidip yeni bir hayata başladı. Ne mutlu ki, Judith Kerr de bunlardan biriydi.

Judith'in babası Alfred, Naziler hakkında asla yanılmamış, tanınmış bir Alman gazeteciydi. 1933'te, Nazilerin "yıkıcı" olarak tanımladığı kitapları, Zola'nın, H. G. Wells'in, Franz Kafka'nın ve diğer birçok yazarın kitaplarıyla birlikte yakılmıştır. Judith'in babası öngörülü davranarak başlarına neyin geleceğini fark etmiş, ancak sadece kendi ailesini ülkeden vaktinde çıkarabilmeyi başarmıştır. Kaçışları öyle acele olmuştur ki, Judith'in sevgili pembe tavşanı geride kalmış ve Hitler tarafından çalınmıştır.

Judith Kerr ve ailesinin İsviçre'ye kaçıp orada bir süre mülteci olarak yaşamaları ve İngiltere'ye yerleşmelerinden önce Fransa'daki hayatları, bu mükemmel romanın kalbini oluşturmaktadır. Her za-

man etkili bir hikâyedir bu, ama yıllar geçtikçe hikâye daha da anlamlı bir hale gelmiştir; çünkü Hitler döneminin olduğu kadar bizim zamanımızın da hikâyesidir.

İnsanlar savaştığında ortaya mülteciler çıkar. Ne zaman bir tiranlık, esaret ve acımasızlık baş gösterse yeni mültecilerin doğduğunu görürüz. Birçok savaşın, büyük tiranlıkların, esaretlerin ve hiç olmadığı kadar çok sayıda mültecinin var olduğu bir dünyada yaşıyoruz. Aynı zamanda dünyamızda milyonlarca da ekonomik mülteci var. Evini, ailesini ve arkadaşlarını terk edip farklı bir çevrede, kültürde ve dilde yeni bir ev bulma, Judith Kerr'in başından geçenlerdi. Bu tecrübe birçok insanın da başından geçmiştir ama bu otobiyografik romanda özellikle öne çıkan şey, onca zorluk ve üzüntüden sonra –ağabeyi Alman olduğu için II. Dünya Savaşı sırasında bir süre gözaltında tutulmuş ve ailesi zor koşullarda yaşamaya zorlanmıştır– Judith'in hâlâ pozitif kalabilmesidir. Uyum sağlamanın, “İngiliz” olmanın ve kendini ifade etmenin bir yolunu bulmuştur. Kedi kitaplarında ve kaplan kitabında olduğu gibi bu hikâye de abartısız, gerçek, zarif ve alçakgönüllü bir tonda anlatılmıştır. Hafif, etkileyici ve okumuş olmaktan büyük memnuniyet duyacağınız, yaşam kalitenizi artıracak bir kitaptır.

Michael Morpurgo

01

Anna sınıf arkadaşı Elsbeth'le okuldan eve dönüyordu. O kış Berlin'e çok kar yağmıştı. Kar bir türlü erimek bilmiyordu; bu yüzden de sokak çöpçüleri çareyi karları kaldırım kenarlarına süpürmekte bulmuş ve o kocaman kar yığınları kirden grileşerek haftalarca orada öylece durmuştu. Şimdiyse, şubat ayında kar erimeye başlayınca vıcık vıcık bir hâl almıştı ve her yerde çamurlu su birikintileri oluşturmuştu. Bağcıklı çizmele-riyle Anna ve Elsbeth birikintilerin üzerlerinden atladı.

İkisi de kalın birer kaban ve kulaklarını sıcak tutan yün bereler giymişti, Anna ayrıca bir de atkı takıyordu. Dokuz yaşındaydı ama yaşından küçük gösteriyordu; bu yüzden atkının uçları neredeyse dizlerine geliyordu. Ağzını ve burnunu kapayan atkıdan sadece yeşil gözleri ve bir tutam koyu saç görünüyordu. Kırtasiyeden birkaç boya kalem almak istediği için acele ediyordu. Neredeyse öğle yemeği saatiydi ama o kadar

nefes nefese kalmıştı ki, Elsbeth'in büyük kırmızı postere bakmak için durmasına sevindi.

"Bu da o adamın başka bir resmi," dedi Elsbeth. "Kız kardeşim dn bunu gördü ve Charlie Chaplin olduğunu sandı."

Anna posterdeki sabit gözlere ve sert ifadeye baktı. "Bıyık dışında Charlie Chaplin'e hiç benzemiyor," dedi.

Fotoğrafın altında yazan ismi heceleyerek okudular.

Adolf Hitler

"Herkesin seçimlerde ona oy vermesini istiyor. Sonra Yahudileri durduracak, temizleyecek," dedi Elsbeth. "Rachel Lowenstein'ı da durduracağını düşünüyor musun?"

"Rachel Lowenstein'ı kimse durduramaz," dedi Anna. "Beden eğitimi kaptanı o. Belki beni durdurur. Ben de Yahudiyim."

"Deėilsin!"

"yleyim! Daha geçen hafta babam bu konuyu benimle ve aėabeyimle konuřtu. Bizim Yahudi olduėumuzu ve ne olursa olsun bunu unutmamamız gerektiėini söyledi."

"Ama Rachel Lowenstein gibi her cumartesi Yahudi kilisesine gitmiyorsunuz."

"Gitmiyoruz, çünkü dindar deėiliz. Zaten hiçbir kiliseye gitmiyoruz."

"Keşke babam da dindar olmasaydı," dedi Elsbeth. "Her

pazar kiliseye gitmek zorundayız ve oturduğum yerde karnı-
ma kramplar giriyor.”

Elsbeth, Anna’ya meraklı gözlerle baktı.

“Yahudilerin burnu kemerli olur sanıyordum ama senin
burnun gayet normal. Ağabeyinin burnu kemerli mi peki?”

“Hayır,” dedi Anna. “Evimizde kemerli burnu olan tek kişi
hizmetçimiz Bertha ama onunki de tramvaydan düştüğü için
öyle oldu.”

Elsbeth giderek sinirleniyordu. “Pekâlâ,” dedi. “Herkesle
aynı görünüyorsanız ve Yahudi kilisesine gitmiyorsanız Ya-
hudi olduğunuzu nasıl biliyorsunuz? Nasıl emin olabiliyorusu-
nuz?”

Bir sessizlik oldu.

“Sanırım...” dedi Anna. “Sanırım annemle babam Yahudi
olduğu için ve sanırım onların anne babaları da Yahudi olduğu
için. Babam geçen hafta bu konuyu açana kadar üzerine pek
düşünmemiştim aslında.”

“Bunun aptalca olduğunu düşünüyorum. Adolf Hitler de,
Yahudiler de, diğer her şey de aptalca!” diyerek kaçmaya baş-
ladı Elsbeth. Anna da onun arkasından koştu.

Kırtasiyeye kadar hiç durmadan koştular. İçeride satıcıyla
konuşan biri vardı: Komşuları *Fraulein** Lambeck’i tanıır

* Bayan. [Ç. N.]

tanımaz Anna'nın bütün ümidi kırıldı. Fraulein Lambeck suratını koyun gibi buruşturup "Korkunç zamanlar! Korkunç zamanlar!" diyordu. Bunu söylerken de her defasında kafası titriyor ve küpeleri sallanıyordu.

Kırtasiyeci, "1931 yeterince kötüydü, 1932 daha beterdı, ama dediğimi aklınızda tutun, 1933 hepsinden kötü olacak," dedi. Hemen sonrasında Anna ve Elsbeth'i gördü ve "Sizin için ne yapabilirim canlarım?" dedi.

Fraulein Lambeck onun kim olduğunu açıkladığında boya kalemi almak istediğini söylemek üzereydi.

"Küçük Anna bu!" diye seslendi Fraulein Lambeck. "Nasıl-sın Annacığım? Sevgili baban nasıl? Ah, ne harika bir adam! Yazdığı her kelimeyi okuyorum. Bütün kitapları var bende, onu radyodan da takip ediyorum. Ama bu hafta gazeteye bir şey yazmadı, umarım iyidir. Ah, ona bu korkunç zamanlarda öyle ihtiyacımız var ki!"

Anna, Fraulein Lambeck'in konuşmasını bitirmesini bekledi ve "Grip oldu," dedi.

Bu havadis başka bir feveranı tetikledi. Görerseniz, Fraulein Lambeck'in en yakınının ölüm döşeginde olduğunu sanırdınız. Küpeleri çın çın ses çıkarıncaya dek kafasını titretti. İlaçlar tavsiye etti. Doktorlar önerdi. Anna acil şifa dileklerini babasına ileteneğine söz verene dek Fraulein Lambeck konuş-

mayı sürdürdü. Derken kapıya doğru ilerledi ve dışarı çıkmadan önce son kez arkasını dönerek, “Babana adımı söyleme Annacığım. Sadece bir hayranın de!” diye ekledi.

Anna boya kalemlerini hemencecik aldı. Kırtasiyeden çıkıp soğuk rüzgârın altında ayakta dikildiler. Burası normalde yollarının ayrıldığı yerdi ama Elsbeth olduğu yerden kıpırdamadı. Uzun zamandır Anna’ya sormak istediği bir şey vardı ve şimdi bunun tam sırasıydı.

“Anna” dedi Elsbeth. “Babanın ünlü olması güzel mi?”

“Fraulein Lambeck gibi biriyle karşılaşınca, hayır,” dedi Anna, eve gitmek için dalgın dalgın yola koyularak. Elsbeth de arkadaşı gibi dalgın bir biçimde onu takip etti.

“Peki Fraulein Lambeck’in haricinde?”

“Sanırım oldukça güzel. Öncelikle babam evde çalışıyor, biz de onu bol bol görüyoruz. Bazen tiyatroyu bedava izliyoruz. Bir keresinde bir gazete bizimle röportaj yapmıştı ve hangi yazarları sevdiğimizi sormuşlardı. Ağabeyim de ‘Zane Grey’ demişti ve ertesin gün Zane Grey’in bütün kitaplarını hediye olarak yollamışlardı.”

“Keşke benim babam da ünlü olsa,” dedi Elsbeth. “Ama olabileceğini hiç sanmıyorum, çünkü postanede çalışıyor ve birinin bu işte çalışarak ünlü olması mümkün değil.”

“Baban olmasa da belki bir gün sen olursun. Ama ünlü bir

baban varsa bu senin neredeyse hiç ünlü olamayacağın anlamına gelir.”

“Neden ki?”

“Bilmem. Aynı aileden iki ünlünün çıktığı çok duyulmuş bir durum değildir. Bazen bu yüzden üzülüyorum,” diyerek iç çekti Anna.

Bu arada Anna'nın evinin beyaz boyalı bahçe kapısının dışında dikiliyorlardı. Pencereden onları gören Heimpi ön kapıyı açtığı anda Elsbeth hararetle hararetle kendisini ünlü yapabilecek şeyi düşünüyordu.

“Aman Tanrım!” diye bağırdı Elsbeth. “Öğlen yemeğine geç kalacağım!” Sonra da aceleyle sokağa attı kendini.

Anna içeri girerken, “Sen ve Elsbeth...” diye söylendi Heimpi. “Susmak nedir bilmiyorsunuz.”

Heimpi'nin asıl adı Fraulein Heimpel'di. Anna'yla ağabeyi Max'e bebekliklerinden beri o bakıyordu. Artık büyüdükleri için onlar okuldayken ev işleriyle ilgileniyordu ama okuldan geldiklerinde üstlerine titremekten hoşlanırdı. Atkıyı çözerken, “Hadi, şu üstündekileri bir güzel çıkartalım,” dedi. “İpleri çözülmüş bir pakete benziyorsun.” Heimpi kıyafetlerini soyarken Anna salondaki piyanonun çaldığını duyabiliyordu. Demek ki annesi evdeydi.

II. Dünya Savaşı hikâyelerinin en farklısı, en özgünü ve şüphesiz en hakikisi...

Alman yazar Judith Kerr'in özyaşamöyküsünden yola çıkarak kaleme aldığı *Hitler Oyuncağı mı Çaldı*, Tudem Modern Klasikler serisindeki yerini alıyor...

"Her zaman etkili bir hikâyedir bu ama yıllar geçtikçe daha da anlamlı bir hâle gelmiştir; çünkü Hitler döneminin olduğu kadar, bizim zamanımızın da hikâyesidir."

Michael Morpurgo

Tudem
Modern
Klasikler

ISBN: 978-605-9493-80-2

9 786059 493802